Скоп, В. Афганскі боль жыве ў памяці і сэрцах / В. Скоп // Голас Расоншчыны. — 1997. — 21 лют. — С. 2.

АФГАНСКІ БОЛЬ ЖЫВЕ Ў ПАМЯЦІ І СЭРЦАХ

Без перабольшвання можнаназваць вялікай школай выхавання грамадзянскай адказнасці, мужнасці і патрыятызму службу нашых землякоў у так званым абмежаваным кантынгенце савецкіх войскаў у Афганістане. Там кожны дзень падсцерагала смерць. Але каваліся і майстэрства, вывучка, а кожны бой з душманамі станавіўся суровым выпрабаваннем маральна-псіхалагічных і баявых якасцей для салдат і афіцэраў. І ў самых нечаканых і цяжкіх сітуацыях яны не падалі духам, ішлі на рызыку, праяўлялі ўзаемавыручку, узаемадапамогу, гатоўнасць у што б ні стала выканаць пастаўленую задачу. Гэтыя якасці ва ўсе вякі лічыліся рысамі характару сапраўдных воінаў.

Сярод тых, хто прайшоў праз афганскую вайну, было 45 сыноў Расоншчыны. Не ўсе яны вярнуліся жывымі, цяпер на тэрыторыі раёна іх жыве 39. І разам з імі мясцовая ўлада, грамадскасць штогод 15 лютага адзначаюць Дзень воінаў-інтэрнацыяналістаў, ушаноўваючы мужнасць жывых і памяць загінуўшых. Такія мерапрыемствы прайшлі ў Расонах і сёлета.

У мінулую суботу былыя воіны-«афганцы» сабраліся зноў у Расонах разам, каб проста пагутарыць, даведацца, як хто жыве, успомніць сяброў, якіх ужо няма. Многія былі з жонкамі. На сустрэчу прыехалі бацькі загінуўшых Сяргея Каралькевіча і Мікалая Беладзеда, Васіля Лазарэнкі, лёс якога і па сённяшні дзень невядомы.

З памятным для ўсіх сабраўшыхся днём ад імя райвыканкама павіншавала загадчыца аддзела па рабоце з насельніцтвам Н. В. Канарская. Яна пажадала прысутным усяго самага светлага і радаснага ў жыцці, папрасіла выказаць просьбы, калі яны ёсць.

Аднак пытанняў ні ў каго не было. Жыллём усе забяспечаны, ёсць патрэбы толькі ў яго паляпшэнні. Іншыя пытанні вырашаюцца ў рабочым парадку, не накопліваючыся да падобных сустрэч.

Потым усе накіраваліся ў царкву, дзе была праведзена паніхіда па загінуўшых воінах. Ціхія слёзы каціліся з вачэй маці, стаялі яны і ў вачах кожнага прысутнага тут…

Што яны думалі ў гэты дзень? Аб чым успаміналі? Пра гэта некалькі раней я спытала ў некаторых «афганцаў».

Вось што сказаў Уладзімір Васільевіч Зуеў:

– Памятаю, як яшчэ школьнікам часта прасіў дзеда Паўла Пятровіча расказаць пра вайну. Не мог зразумець, злаваўся, чаму ён не хоча гэта рабіць, а калі і расказвае, то вельмі скупа, нехаця.

Дзеда даўно ўжо няма, цяпер мяне просяць расказаць, як я ваяваў, толькі на другой вайне. Вось калі я зразумеў дзеда! Ну што расказваць пра вайну? Ці зможа нармальны чалавек без болю ў душы гэта рабіць? Ды і навошта? Што добрага там было?

Да арміі я працаваў трактарыстам у калгасе «Чырвоны партызан». Трапіў у танкісты, стаў механікам-вадзіцелем. У Афганістане выпала служыць паблізу горада Шыбергана. Нашай задачай была ахова і суправаджэнне калон з грузамі.

Аднойчы мы суправаджалі калону машын праз перавал. Правялі нармальна, вярталіся назад. Кіламетрах у двух ад кішлака спыніліся на прывал. І тут ударылі буйнакаліберныя кулямёты.

Усе кінуліся па машынах. Мой экіпаж, два беларусы і два ўкраінцы, быў на месцы. Я завёў матор. І тут кулямётная чарга секанула па брані, веерам пырскнулі асколкі, упіліся мне ў руку, рассеклі твар. У шоку не адчуваў болю.

Экіпаж мой сядзеў у асобным адсеку, перавязаць мяне ці чым дапамагчы не было каму. Адчуваў, што кроў льецца па твары, залівае правае вока. Але ж трэба як хутчэй выбірацца з-пад абстрэлу, і я, змахваючы рукавом кроў з твару, гледзячы толькі левым вокам, вёў танк. Разам з крывёю выцекла і пабітае асколкам вока.

Затым былі шпіталі ў Кабуле, Ташкенце, Падольску. Вайна для мяне закончылася. Цяпер мне 32 гады, маю сям'ю, 2 дзяцей, працую ў калгасе. Хачу, каб дзеці ніколі не зведалі тое, што бачыў я.

Расказвае Вячаслаў Сенчанка:

– У вучэбным батальёне перад Афганістанам нас нядрэнна рыхтавалі, былі нават цэнтры псіхалагічнай падрыхтоўкі. І ўсё ж вайна сустрэла зусім не такой, якую мы ўяўлялі. Там не было фронту, лініі абароны. Палявалі снайперы. Куля, граната маглі вылецець з кожнага кутка. Таму ўсе знаходзіліся ў пастаянным напружанні. З аднаго з заданняў байцы прынеслі літаральна рэшткі, астанкі нашага камандзіра, які ў вольны час пісаў песні, і якія я і сёння спяваю.

Запомніліся жорсткія баі за Хост. Асабліва цяжка даводзілася, калі натыкаліся на «белых буслоў» – пакістанскі спецназ. Там я прывык да болю. Даводзілася быць бязлітасным у баі.

За аперацыі «Магістраль», за баі ў Кабуле, Джалалабадзе ўзнагароджаны медалём «За адвагу», афганскімі «Воінская доблесць», «Афганская звязда». Цяпер, успамінаючы той час, прыходжу да вываду, што ўсё ж лепш мець армію прафесійную і каб салдаты былі не маладзей хоць бы 22 гадоў, бо ў 18–19 цяжка перажыць страты, ацаніць, разабрацца ў абстаноўцы.

Сёння былыя «афганцы» не падтрымліваюць ніякую палітычную партыю, бо пабывалі ўжо ахвярамі палітычных гульняў. Я падтрымліваю палітыку нашага Прэзідэнта А. Р. Лукашэнкі і задаволены ёю. Трэба навесці парадак у рэспубліцы, і ніколі не спрабаваць наводзіць яго ў чужых краінах.

У многіх з маладых ветэранаў на грудзях паблісківаюць медалі «За адвагу», афганскія ўзнагароды. Напрыклад, на пінжаку Валерыя Аўласенкі сярод іншых узнагарод ёсць і медаль «За баявыя заслугі». Служыць яму выпала ў 1986–1988 гадах у Кабуле. Пасля прызыву некалькі месяцаў вучобы ў Фергане, а потым маладым салдатам аб'явілі, што яны паляцяць у Афганістан. На пытанне, як яны ўспрынялі такое паведамленне, Валерый адказаў:

– З энтузіязмам. Для нас гэта было вельмі рамантычна. Тыя з рабят, чыіх прозвішчаў не назвалі, тут жа пісалі рапарты з просьбай паслаць на вайну. Мы ўсе свята верылі, што абараняем інтарэсы сваёй Радзімы. А калі прыляцелі, то адчуванне было такое, нібыта ўсё гэта ў кіно.

Валерый быў вадзіцелем. Па горных дарогах дастаўляў боепрыпасы. Дарогі – сапраўдны серпантын. 3-кіламетровы пад'ём на перавале Саланг. Калона з небяспечным грузам расцягнулася на кіламетр. Пярэдняя машына раптам пакацілася назад, уніз. Відаць, у матора не хапіла магутнасці адолець пад'ём і ён захлібнуўся. Раздумваць няма калі. Валерый хутка «злавіў» той грузавік, падпёршы яго сваім. Канечне, ён рызыкаваў і сам апынуцца ў бездані. Але быў упэўнены, што калі пакоціцца і яго машына, яе падтрымае задняя. Такія вымушаныя «счэпкі» з 2–3, а то і 4

машын ён ужо бачыў на горных дарогах. Вельмі наглядны сувораўскі прынцып «сам погибай, а товарища выручай».

Медаль «За адвагу» ўпрыгожвае і грудзі Аляксандра Рубашэнкі. Ён – за бой пад Кандагарам. У той дзень на штурм хадзілі некалькі разоў. Сябры гінулі на вачах. Хто згарэў у БТРы, каго «знялі» снайперы, каго разарвала гранатай, а яму пашанцавала, толькі крыху пасекла асколкамі.

Міхаіл Іваноў – дэсантнік, камандзір аддзялення мінамётчыкаў. У асноўным па зададзеных каардынатах вёў агонь па ворагу. Бывалі выпадкі, калі нашы салдаты траплялі ў такое становішча, што прасілі агонь на сябе...

Ды ці варта пералічваць, у каго якія ўзнагароды? Гэтага не любяць і самі ветэраны той вайны. Кожны, хто перажыў тое пекла, варты любых узнагарод. У Афганістане загінула трое нашых землякоў, а 4 не стала ўжо дома.

За святочным сталом удзельнікі сустрэчы многае ўспомнілі. Спявалі песні, свае і тых, каго ўжо няма. Шмат цёплых слоў было сказана ў адрас салдацкіх маці. Цяжка было ўстрымацца ад слёз на гэтым свяце. Ды тут іх ніхто і не хаваў...

Па-рознаму склаліся лёсы былых салдат, аднак іх і цяпер яднае нешта агульнае. Гэта асаблівы стан душы, сваё бачанне жыцця, асаблівая школа жыццёвых каштоўнасцей. Таму ім вельмі няпроста і сёння. Няхай жа хутчэй забудуць яны пра вайну. Няхай ствараюць сем’і, расцяць і выхоўваюць дзяцей, сустрэнуць вялікае шчасце.

Міру вам, здароўя, самага светлага ў жыцці, дарагія нашы героі!

В. Скоп